

تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل

آنچه در ذیل می آید سند و اگذاری چهار روستا از توابع قوچان است ، از جانب «جناب آصف السلطنه امیر تومان» به «جناب محمد ناصر خان شجاع الدوله حکمران قوچان»، مصالحه ای که در سال ۱۳۱۶ قمری (بیش از ۹۵ سال پیش) صورت گرفته است.

آنچه ما را بر آن داشت تا اقدام به انتشار آن نمائیم نکاتی درخور تعمق است درباره شیوه و نوع مالکیت بر روستاها، شیوه ای که اگر چه ظاهراً باید متعلق به صدها سال قبل باشد اما واقعیت آنست که هنوز قریب هم از آن نگذشته است. سند مهور به مهر تعدادی از اکابر دین و دولت است، تا بد آنجا که امکانات اجازه داد به شناسایی آنان پرداختیم و با ذکر نام و مقام سعی در معرفی آنان نمودیم. برای اینکار هر کجا از کتابی مدد جستیم نام مأخذ را بصورت پاورقی ذکر کردیم. اما در چند مورد به توفیق دست نیافتیم که تصور هم نمی رود لطمه ای اساسی متوجه موضوع کرده باشد.

وحدت رهروان

هوالمالك بالاستحقاق

فبعده الحمد والصلوة

غرض از تحریر این کلمات شرعیة الدلالات آنست که مصالحه شرعیه قطعیه جازمه ملیه نمودند حضرت مستطاب اجل اکرم افخم آصف السلطنه دام اجلاله العالی باجناب جلالتمآب امیرالامرا العظام الوزراء الکرام آقای محمد ناصر خان شجاع الدوله امیر تومان سردار و حکمران قوچان دام اقباله العالی بر تملیک همگی و تمامی شش دانگ چهار قریه موسومه مدعوه بعلی آباد و نظرآباد و قریه چالکی ابرک و قریه شورچه با کافه ملحقات شرعیه و منضمات عرفیه از صحاری ویراری و مزارع و مراتع و مراتع و معالف و تلال و جبال و عیون و انهار و سکنه و آنچه را از آن چهار قریه دانند و شمارند بدون وضع و استثنا شیئی از آنها که واقعه اند قراء مسطوره در سر ولایت قوچان و خووشان که هر یک در محل خود غنی و مستغنی از تحدید و توصیف می باشند لکثرة الايضاح بعوض و مال المصالحه مبلغ معین معلوم القدر والوصف پانزده هزار تومان وجه ۲۴ نخود وزن جدید الضرب مسکوک بسکه مبارکه مظفرالدین شاهی خلداله تعالی ملکه و اقباله که تمام پانزده هزار تومان تقدماً فی المجلس به اخذ و قبض جناب اجل افخم مصالح معظم دام اجلاله العالی در آمد حقیقه لاعلی الرسم القباله و اسقاط کافه خیرات متصوره در ذهن لاسیما خیار الغبن و لوکان فاحشاً بل افحش از طرفین گردید و صیغه مصالحه بالعربیه و الفارسیه بین و کیلی الطرفین سمت جریان پذیرفت. بناء علی اجراء الصیغه و اخذ تمام العوض گردید تمامی چهار قریه مسطوره ملک طلق جناب مصالح معظم و جناب جلالتمآب مصالح تخلیه ید از تمامی قراء مسطورات نمودند و بتصرف انحاء التصرف کتصرف الملائک فی املاکهم

و در ضمن عقد خارج لازمی شرط شد با جناب جلالت‌آب مصالح معظم در صورتیکه از حالت تحریر الی پنجاه سال در مصالحه مسطوره فسادى ظاهر شود که قراء مسطوره کلاً و بعضاً مستحقاً للغير برآیند جناب مصالح دام اجلاله علاوه بررد معادل مال المصالحه از عهده غرامات و خسارات وارده بر متصالح معظم برآیند و على النهج المراتب المسطوره جرت الصیغه و كان وقوع ذلك بتاريخ يوم دهم شهر شعبان المعظم من شهور سنة هزار و سیصد شانزده من الهجرة على هاجرها الف الف الف التحية ولثنا سنة ١٣١٦.

مهرها، حواشی و توضیحات:

این معامله صحیح است ١٣١٦ - صدراعظم

(صدراعظم: میرزا علی خان امین الدوله فرزند میرزا محمدخان مجده المملک است در سال ١٣١٥ صدراعظم گردید و در - ١٣١٦ ناچار به استعفا شد.)^١

هو الله تعالى شانه العزیز

قد اعترف زیداً جلاله العالی الجمیع ما شرح و فصل فيه منه الصلح و القبض و الاسقاط و الالتزام كتباً على تفسیر المذبور.

لدى فى ١١ شهر شعبان معظم ١٣١٦

عبدہ سیدزین العابدین ابن ابوالقاسم الحسنی الحسینى

(سیدزین العابدین ابن ابوالقاسم الحسنی الحسینى: چهارمین آدینه پیشوای تهران و فرزند میرزا ابوالقاسم امام جمعه است. مدفن وی و پدرش در تهران به سر قبر آقا شهرت دارد. وی و پدرش هردو، داماد ناصرالدین شاه بودند.)^٢
اعتماد السلطنه درباره وی می نویسد:

«این امام جمعه تفصیلی دارد... همین قدر اشاره می شود که بتناسب وقت امام جمعگی تهران حق اوست. همانظوری که میرزا علی دکتر طبیب بیسوادى است و آقاسی میرزا خان این خاقان سردار کم دلی است.»^٣

قد وقع الصلح به مسطور و اعترف جناب متصالح بالقبض و اسقاط الاخيارات و الالتزام...^٤

فى عاشر من شعبان

عبدہ جلال الدین^٥

بسمه تعالى

نعم...^٤ صدرا الاعتراف من جناب المصالح دام اقباله بما فصل فى الورقة لل دل حاج

عبدالله الموسوى...^٤

سنة ١١ شعبان ١٣١٦ محل مهر^٥

١ - دانش بشر. ذیل نام امین الدوله. انتشارات امیر کبیر.

٢ - نقل از: الیکارشی یا خاندانهای حکومتگر ایران. ابوالفضل قاسمى. ص ٥٩-٥٢ - انتشار رز.

٣ - روزنامه خاطرات. اعتماد السلطنه. ص ١٥٦٩ انتشارات امیر کبیر.

٤ - چند کلمه خوانده نشد.

٥ - صاحب مهر شناخته نشد.

بسم الله تعالى

اعترف زید یجلالتمآب بالصلح واخذ العوض والاسقاط والالتزام... سطر لدی الاحقر
فی العاشر من شعبان ۱۳۱۶

آصف السلطنه: ۳

(آصف السلطنه امیرتومان، صاحب جمعی کل دواب همایونی، از قاطرخانه و شترخانه
و شتران کلایی، به آصف السلطنه، امیرتومان که از امرآء کبار درباری و از پیشخدمتان
خاصه بندگان اقدس شهریار است و به شرف مصاهرت سلطنت عظمآ اختصاص دارد، واگذار
گردید. والحق ایشان با آنکه در سن شباب هستند کمال کفایت و لیاقت را در انجام خدمات
دیوانی دارند. خط را به درجه یی خوب می نویسند، که نهایت امتیاز را دارد. از سایر
کمالات ایشان اطلاعی ندارم.) ۴

پشت سند

ثبت شد. اعتمادالعلمآه

ثبت شد - اعتمادالاسلام

اعتمادالاسلام: سید علاءالدین اعتمادالاسلام داماد آقای سید عبداللہ بهبهانی است. ۶

۱- کلمه ای خوانده نشد.

۲- صاحب مهر شناخته نشد.

۳- فروشنده ملک.

۴- افضل التواریخ. میرزا غلامحسین افضل الملک. دروقایع سال ۱۳۱۵ قمری. ص ۱۸۴.

نشر تاریخ ایران.

۵- شناخته نگردید.

۶- تاریخ بیداری ایرانیان. ناظم الاسلام کرمانی. ص ۲۱۲- انتشارات آگآه.

